

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

OKM:n ja korkeakoulujen väliset sopimukset

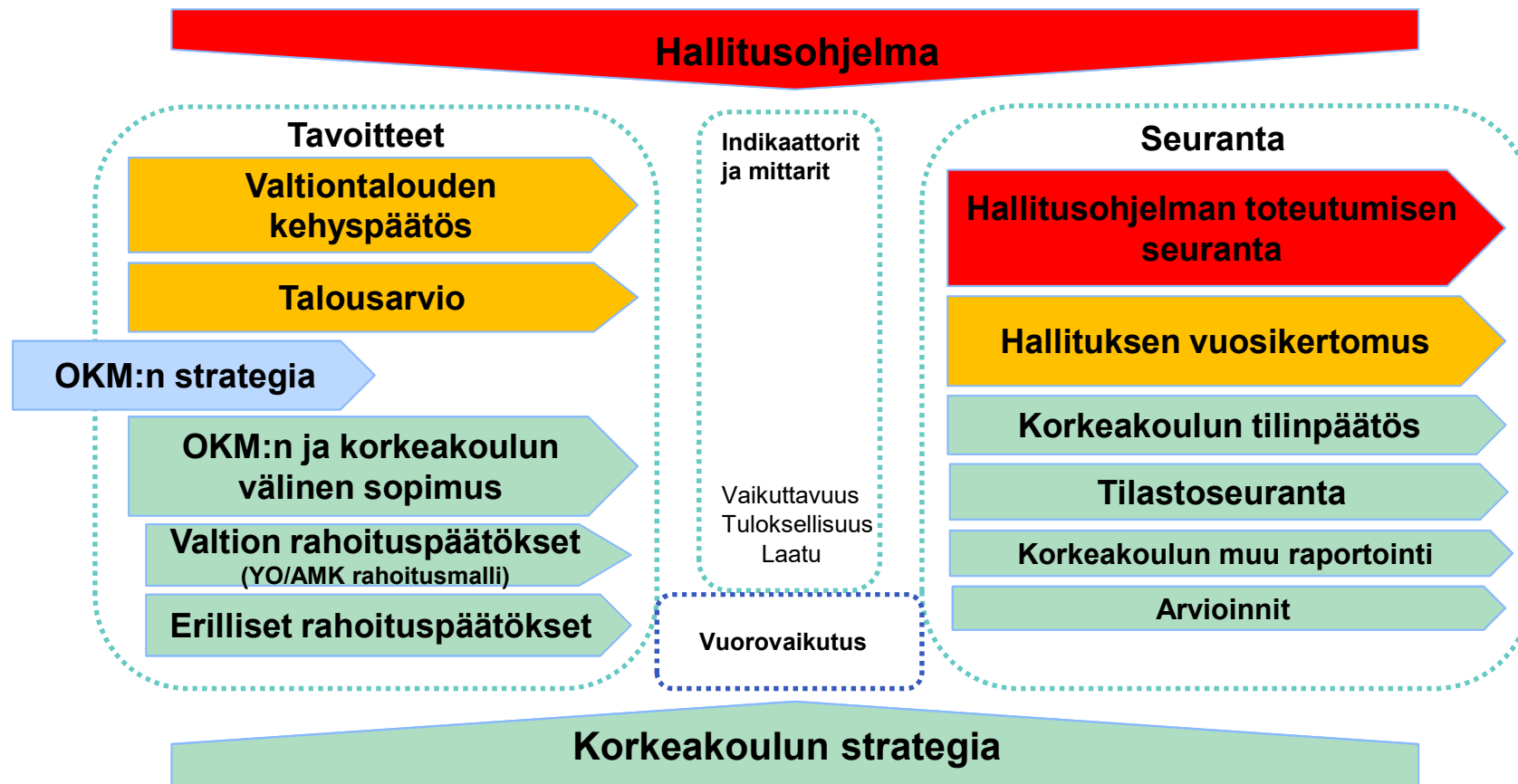
KK OHRA –työryhmä 2023, kokous 3/2023

Sopimuskauden 2025-2028 valmistelun käynnistäminen

OKM on luvannut antaa korkeakouluille ohjeet sopimuskauteen 2025-2028 valmistautumiseksi syyskuussa 2023. Ohjekirjeen mahdollista sisältöä:

- Hallitusohjelman keskeiset korkeakoulu- ja tiedepoliittiset linjaukset
- Sopimusvalmistelun 2025-2028 vuosikello
- **Ministeriön ja korkeakoulun välisen sopimuksen perusrakenne ja tähän liittyvä tarkentava valmisteluohje**
- Luonnos pidemmän aikavälin tavoitetilaksi 2035/2040 tai korkeakoulujen yhteiset tavoitteet
- Valtakunnallinen lähtökohta korkeakoulujen tutkintotavoitteiden valmistelulle
- Korkeakoulujen valtionrahoituksen, erityisesti strategiaperusteisen rahoituksen valmistelu
- Korkeakoulujen koulutusvastuita koskevien muutosesitysten valmistelu
- Korkeakoulujen toiminnan raportointi vuonna 2024
- **Ehdotus yliopistojen valtakunnallisista tehtävistä ja niiden rahoitukseksi sopimuskaudella 2025-2028**

Korkeakoulujen ohjauksen toimeenpano ja seuranta

Ministeriön ja korkeakoulujen välisen sopimuksen lainsäädännöllinen perusta

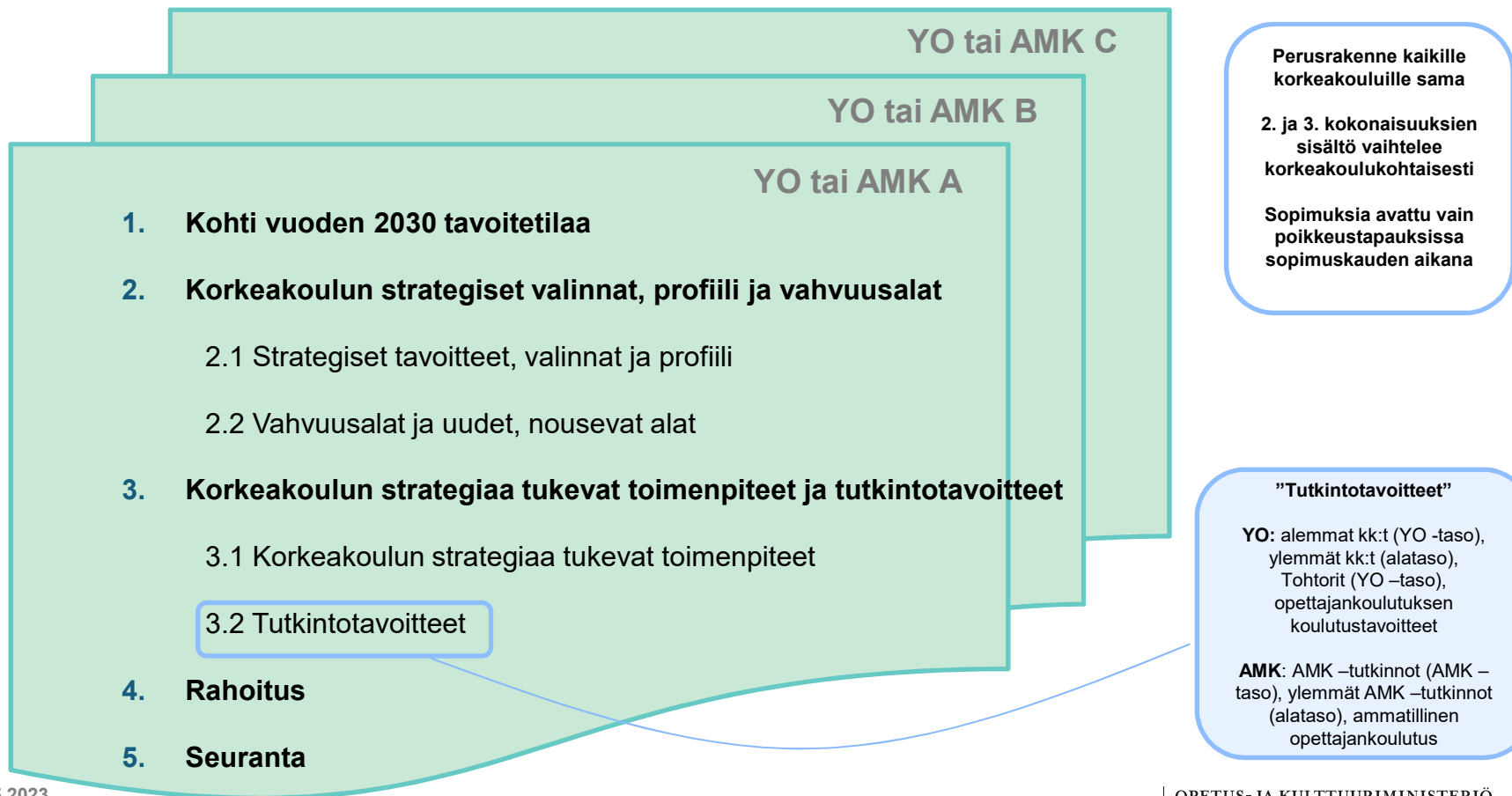
Yliopistolaki 48 § ja ammattikorkeakoululaki 42 §

- OKM ja YO/AMK **sopivat määrävuosiksi** kerrallaan YO:n/AMK:n toiminnalle asetettavistapolitiikan/toiminnan kannalta keskeisistä määrällisistä ja laadullisista **tavoitteista** sekä niiden **toteutumisen seurannasta ja arvioinnista**...
- Jos yliopistokohtaisia **tavoitteita ei saada** valtakunnallisesti tai **yhteen sovitetuiksi, OKM voi**....yksittäisen YO:n/AMK:n osalta **päittää** määrällisistä ja laadullisista tavoitteista

Yliopistolaki 51 § ja ammattikorkeakoululaki 45 §

YO:n/AMK:n tulee toimittaa OKM:lle sen määräämät koulutuksen ja tutkimuksen arvioinnin, kehittämisen, tilastoinnin ja muut **seurannan ja ohjauksen edellyttämät tiedot ministeriön päättämällä tavalla.**

OKM:n ja korkeakoulujen välisten sopimusten perusrakenne 2021-2024

Tutkintotavoitteet yliopistojen sopimuksissa 2013-2024

	2013-2016	2017-2020	2021-2024
Tohtorin tutkinnot	Yliopistotasolla		
Alemmat kk –tutkinnot	Yliopistotasolla		
Ylemmät kk -tutkinnot	1. Kasvatustieteellinen koulutus	1. Kasvatusalat	1. Kasvatusalat
	2. Kauppatieteellinen koulutus 3. Oikeustieteellinen koulutus	2. Liiketalous, hallinto- ja oikeustieteet	2. Liiketalous, hallinto- ja oikeustieteet
	4. Luonnontieteellinen koulutus 5. Maatalous-metsätieteellinen koulutus	3. Luonnontieteet 4. Maatalous- ja metsätieteelliset alat	3. Luonnontieteet sekä maatalous- ja metsätieteelliset alat
	6. Hammaslääketieteellinen koulutus 7. Lääketieteellinen koulutus 8. Eläinlääketieteellinen koulutus	5. Hammaslääketiede 6. Lääketiede	4. Lääketiede ja hammaslääketiede
	9. Humanistinen koulutus 10. Kuvataidealan koulutus 11. Musiikkialan koulutus 12. Taideteollinen koulutus 13. Teatteri- ja tanssialan koulutus 14. Teologinen koulutus	7. Taiteet ja kulttuurialat sekä humanistiset alat	5. Taiteet ja kulttuurialat
	15. Farmasian koulutus 16. Terveystieteiden koulutus	8. Terveys- ja hyvinvointialat	6. Terveys- ja hyvinvointialat sekä palvelualat
	17. Teknillistieteellinen koulutus	9. Tietojenkäsittely ja tietoliikenne sekä tekniikan alat	7. Tietojenkäsittely ja tietoliikenne sekä tekniikan alat
	18. Liikuntatieteellinen koulutus 19. Psykologian koulutus 20. Yhteiskuntatieteellinen koulutus	10. Yhteiskuntatieteet ja palvelualat	8. Yhteiskuntatieteet ja humanistiset alat

Tutkintotavoitteet ammattikorkeakoulujen sopimuksissa 2013-2024

	2013-2016	2017-2020	2021-2024
Ylemmät AMK - tutkinnot	Ammattikorkeakoulutasolla		
Ammattikorkeakoulu- tutkinnot	1. Humanistinen ja kasvatusala 2. Sosiaali-, terveys- ja liikunta- ala	1. Humanistiset alat, lääketieteet sekä terveys- ja hyvinvointialat	
	3. Kulttuuriala 4. Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	2. Kasvatusalat, taiteet ja kulttuurialat sekä yhteiskuntatieteet	
	5. Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	3. Liiketalous, hallinto- ja oikeustieteet sekä palveluala	
	6. Luonnontieteiden ala 7. Luonnonvara- ja ympäristöala 8. Tekniikan ja liikenteen ala	4. Luonnontieteet, tietojenkäsittely ja tietoliikenne, tekniikan alat sekä maatalous- ja metsätieteelliset ala	

Tutkintotavoitteet 2021-2024 rahoituslaskennassa

- Tutkintotavoitteilla on tällä hetkellä osittainen kytkentä rahoituslaskentaan:
 - Alemmilla korkeakoulututkinnoilla (YO) ja ammattikorkeakoulujen ylempien ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärällä (AMK) ei ole rahoituslaskennassa kytkentää tavoitteisiin, ainoastaan toteutuneisiin tutkintoihin.
 - **Ylempien korkeakoulututkintojen lukumäärä (YO) ja ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä (AMK)** lukuun ottamatta tilauskoulutuksessa suoritettuja tutkintoja otetaan huomioon **enintään sopimuskaudelle asetettua koulutuslaryhmittäistä vastaavaan rahoitusrajaan saakka.**
 - **Tohtorin tutkintojen lukumäärä** enintään sopimuskaudelle asetettuun **yliopistokohtaiseen rahoitusrajaan saakka.**
- Huomattava, että esimerkiksi vuoden 2024 rahoituslaskennassa katsotaan vuosien 2020-2022 tutkintojen keskiarvoa.
- Rahoituslaskennassa otetaan kertoimien kautta huomioon myös suoritus aika (3 ryhmää), toinen saman tasoinen tutkinto (yksi kerroin) ja koulutuksen kustannukset (3 ryhmää).

Koulutustason nostoon vastaaminen 2021-2024

- Lakisääteisesti korkeakoulut valitsevat opiskelijansa. Aloituspaikeista päättämisen on katsottu olevan korkeakoulujen autonomian piirissä.
- Sopimuskaudelle asetetut tutkintotavoitteet pohjautuvat tutkinnon keston seurauksena pitkälti jo opintonsa aloittaneiden opiskelijoiden määrään.
 - Tutkintomäärissä näkyy myös kertaluonteiset aloituspaikkalisäykset.
 - Läpäisyn parantaminen – tavoitteellisuus vs. realismi.
 - Kansainvälisten opiskelijoiden ml. lukukausimaksullisen koulutuksen määrällinen lisääminen.
- OKM:n mahdollisuudet vaikuttaa korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen
 - Informaatio-ohjauksessa valtakunnallinen näkymä alakohtaisista tarpeista työvoimatarve-ennakoinnin ja opiskelijoiden koulutuspreferenssien pohjalta.
 - Sopimuksissa tutkintotavoitteiden ohella kirjauksia suuntaamistarpeesta, kuten yhteiskuntatieteellisellä alalla sosiaalityön tarpeet. Lisäksi yritettiin sopia myös tavoitetasosta 2035. Korkeakoulut eivät olleet tähän valmiita, koska ei ollut varmuutta kehyskauden jälkeisestä määrärahojen kehityksestä.
 - Kertaluonteisesti on päätetty myös erillisrahoitetuista aloituspaikoista hakuprosesseineen.

Ministeriön ja korkeakoulujen välisten sopimusten tulevaisuus

Kuinka sopimusmenettelyllä voidaan edistää keskeisiä korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita?

- Korkeakoulujen yhteisten tavoitteiden rooli, aikaulottuvuus ja yksityiskohtaisuuden aste.
 - Tulevaisuussuuntautuneisuus ja rahoitusnäkökymän aikajänne
 - Tavoitetila 2035/2040 laajasti vai nostaen esille muutama keskeinen tavoite.
- Korkeakouluilla ja OKM:llä aktiivinen vaikuttamismahdollisuus tavoitteiden saavuttamiseen.
- Vaikuttavatko asetettavat tavoitteet tosiasiallisesti korkeakoulun toimintaan?
 - Toimenpiteiden seurattavuus ja kytkentä rahoitukseen

Ministeriön ja korkeakoulujen välisten sopimusten tulevaisuus...

Case: Kuinka ministeriö voi ohjata korkeakouluja sisäänottojen ja tutkintomäärien lisäämisessä kohti pidemmän aikavälin tavoitetta?

- Tutkintotavoitteet vs. aloituspaikat.
- Ministeriön kanssa sovittavien tavoitteiden tarkastelutaso
- Sopimuskautta (2025-2028) koskevien tavoitteiden ohella pidemmän aikavälin näkymä.
- Tavoitteenasettelun perustana oleva ennakointitieto ja yhteinen valmistelu.
- Tavoitevalmistelun avoimuus ja prosessin kesto.
- Koulutusmäärien lisäämisen kytkentä rahoituksen suuntaamiseen ja toteutustapa.
- Koulutusvastuukäsittelyn rooli.

Ministeriön ja korkeakoulujen välisten sopimusten tulevaisuus...

Kuinka vahvistaa sopimusten korkeakoulukohtaisuutta?

- Mistä asioista tarpeen sopia ministeriön ja korkeakoulun välillä: korkeakoulun strategian kannalta merkittävät ja muutosta edellyttävät asiat pääpointteina, seurattavuus ja kytkentä rahoituksen kohdentamiseen.
- Kytkentä korkeakoulun omaehtoiseen strategiseen kehittämiseen ja johtamisen edistämiseen.
- Korkeakoulun asemoituminen suomalaisessa korkeakoulukentässä. Kuinka mahdollistetaan korkeakoulujen profiloituminen tai tätä tukeva keskinäinen yhteistyö ja työnjako?
- Kuinka/mitä laadullisia tekijöitä voitaisiin ottaa vahvemmin huomioon sopimuksissa, vaikka kyse ei olisi varsinaisesti Hollannissa käytetystä laatusopimuksesta yksityiskohtaisine investointiohjelmineen?
- Tulisiko sopimustavoitteiden toteutumisen seurattavuuden mahdollistaa esimerkiksi vastuullisuusraportoinnin (suuryritysten mallia seurailen)? Olisiko virastojen ohjaukseen annetuissa periaatteissa on myös jotain korkeakouluihin sovellettavaa?
- Korkeakoulujen strategioiden päivittämisen tarve?

Case: Hollannin laatusopimus

- Laatusopimusten (= koulutuksen laatu) arviointia varten ohjeet: [Assessment of Quality Agreements Higher Education 2019-2024](#)

- 2019: Suunnitelmat kehittämistoimista

- The Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders (NVAO) paneeli vierailee ja arvioi ennakkoinvestointisuunnitelmat. Kuusi potentiaalista koko korkeakoulun tai sen osan koulutuksen laadun parantamisen osa-alueita:

More intensive and small-scale education

More and better tutoring

Educational achievement

Differentiation of education

Appropriate and good educational facilities

Further staff development

- 2020: korkeakoulujen laatimia suunnitelmia koskevat suositukset ministerille rahoituksen kohdentamiseksi.

- Yksittäinen korkeakoulu voi jäädä myös ilman rahoitusta – vuosi aikaa uuteen suunnitelmaan. Sopimusten (= hanke- ja investointisuunnitelmien) laajuus voi olla yli 100 sivua esim. [Quality agreements 2019-2024](#), [Plan of University of Twente](#)
- Laatusopimukseen yhteensä 2,37 miljardia euroa (2019-2024)

- 2022: suunnitelmien toteutumisen tarkastelu raportoinnin perusteella

- 2023-2026: toteutumisen arviointi paneelin toimesta

VM:n ohje valtion virastojen tulosohjauksen hyvistä käytännöistä vuosina 2024-2027 (2.5.2023, Dnro VN/13288/2023)

Poimintoja tulossopimusten tavoitteista ja niitä konkretisoivista mittareista

- Toteutumisesta ja **edistymisestä on mahdollista raportoida** ja arvioida vuosittain.
- Talousarviovuoden lisäksi **useamman vuoden mittaisen näkymän** tavoitteisiin ja resursseihin **hallitusohjelman ohjausvaikutus huomioiden**.
- Tavoitteiden ja mittareiden **kokonaislukumäärä on kohtuullinen** ja hallittavissa.
- **Tavoitteet kuvaavat tuloksia**, eivät tekemistä tai toimenpiteitä. Tavoitteet ilmaisevat selkeästi, motivoivasti ja inspiroivasti, mitä merkittäviä tuloksia ohjattavan tulee saada aikaan.
- Tavoitteita konkretisoivat mittarit voivat olla määrällisiä tai laadullisia, mutta niiden **toteumat** ovat tästä riippumatta **todennettavissa**. Mikäli mittarit edellyttävät tarkempia sisällönmäärittelyjä tai -kuvauksia, ovat nämä kaikkien prosessiin osallistuvien saatavilla ja tiedossa.
- Tavoitteiden toteutumisen arviointia varten tulossopimuksen **mittareille** on määritelty yksi läpi koko tulossopimuksen sovellettava **arviointiasteikko**. **Arviot toteumista sisältyvät toimintakertomuksiin**.
- Sanallisessa tulosraportoinnissa keskitytään tulossopimuksen **tulostavoitteiden poikkeama- ja riskiraportointiin**. Erityisesti tavoitteista jäämisestä ja sen syistä tulee raportoida.